

A társadalmi tulajdonban keletkezett kár csaknem teljes egészben az állami szektort sújtotta, Bár a szövetkezeti szektor részaránya emelkedett, továbbra is elenyésző nagyságrendet képvisel. A népgazdasági ágak szerint legjelentősebben az ipar károsodott, ezt követően a közlekedés, majd a mezőgazdaság,

A társadalmi tulajdonnál tapasztalt tendencia ellentétesen alakult a személyek javaiban beállt károkozásnál. A jelentősen megnövekedett bűncselekménnyel szemben a kár nagysága több éven keresztül stagnált, illetve csökkent, különösen szembetűnően 1987. évben.

A kármegettérülés vegyes jellegű, összességében, a megyei átlaggal arányosan csökkent, ami főleg a társadalmi tulajdonban jelentkező meg nem térült kárra vezethető vissza, ezen belül is az állami szektorba tartozó ipar alacsony kárbiztosítási arányára. Nagyon változó képet mutat a mezőgazdaság, közlekedés, kereskedelem körében okozott kármegettérülés, az utóbbi évben jelentősen javult.

A vagyon elleni bűncselekmények körében nem jellemzőek a sorozatok, - bár az utóbbi időben egyre több fordult elő, - továbbra is az alkalmoszerű, egyedi elkövetés a gyakoribb. Ugyancsak nem általános a csoportos bűnözés, bár jellege erősödik. A bűncselekmények többség kisebb kárral járt, bár esetenként nagyobb pénzösszeg, illetve használati tárgy eltulajdonítására is sor került, mint pl. a "Jószerecsét" Mg. Tsz.-től több 100.000,- Ft értékű munkagép - illetve 100-as nagyságrendű birkalopás. Vállalatoknál leggyakrabban a Péti Nitrogénműveknél fordult elő 10.000,- Ft-os nagyságrendű szerszámlopás. Magánszemélyek sérelmére volt egy 100.000,- Ft értékű pénzlopás Oskun, s több esetben gépkocsi eltulajdonítás.

A társadalmi vagyon tekintetében legveszélyeztetettebbek a vállalatok, üzemek, ahonnan különböző munkaeszközöket, gépeket, szerszámokat, anyagokat, alkatrészeket tulajdonítanak el. Különösen a ház körüli munkáknál jól használható furók, sarokszolók, köszörűgépek szerepelnek az ellopott tárgyak listáján. Fokozódik az üzletek elleni jogsértések száma, az innen történő élelmiszer- és italfélelések eltulajdonítása, ujabban pedig előtérbe kerültek az egyre értékesebb műszaki, híradástechnikai cikkek.

A személyek javait sértő bűncselekmények elsősorban a magánlakások, pincék, s egyre fokozódó mértékben a járművek biztonságát veszélyeztetik. Az utóbbi időben jelentősen megnőtt a segédmotorkerékpárok és személygépkocsik eltulajdonítása, illetve a gépkocsikból történő lopások száma.

A vagyon elleni bűnözés kapcsán szólni kell még a tulajdon elleni szabálysértésekről, vagyis a 2000,- Ft alatti jogtalan cselekményekről. Számuk éves átlagban 150-200 között változik. Nagyobb részük, csökkenő arányban társadalmi tulajdon lopás, de egyre nő a személyek javait károsító szabálysértések száma, s 1987-ben már lényegesen meghaladta a társadalmi tulajdon sérel-

mére elkövetett jogsértések számát. Ez utóbbiak körében nagyon elszaporodtak a bolti lopások, elsősorban a "Palota" Skála Áruházban.

A személyi tulajdon körében különféle használati tárgyak, kérekpárok, készpénz eltulajdonítása szerepel.

Különös figyelmet igényel a nyilvános helyeken megvalósult lopások elszaporodása, mégha apróbb értékű tárgyakra, kisebb pénzüsszegekre, ruhadarabokra irányul is.

A tulajdon elleni szabálysértések fele ismeretlen tettes ellen indul, melyek felderítése több esetben nem sikerül.

Tisztelt Tanácsülés!

A vagyon elleni bűnözés negatív alakulása különös hangsúllyal veti fel annak okait, a megelőzés és felderítés aktuális feladatait.

A bűnözés elleni küzdelem eredményes kimenetelének alapvető feltevése, hogy kellő időben és teljes mélységében felismerjük a bűncselekményeket kiváltó okokat, elősegítő körülményeket, s minél hatékonyabb erővel és eszközökkel törekedjünk azok megszüntetésére. Az okok, körülmények rendkívül sokfélék és összetettek. Tétélesen nem is lehet mindet felsorolni, de hozzávetőlegesen be lehet határolni azt a kört, amelyen belül, ha nem is törvényszerűen, de nagy valószínűséggel bűnözéshez vezetnek.

Az objektív okok között szerepel a tartóssá vált nehéz gazdasági helyzet, a gazdálkodásban szaporodó negatív jelenségek, a hiánygazdálkodás, a népgazdasági szabályzórendszer nem tökéletes működése, az életszínvonal stagnálása, csökkenése, az új gazdálkodási formák bevezetése /kis vállalkozások, GMK-k, szerződéses üzletek, stb./, az ellenőrzés hiánya, vagy szakszerűtlensége, a számviteli rend és bizonylati fegyelem lazasága, az objektum elhagyatottsága, kivilágítatlansága, az előírt őrzés, felügyelet hiánya, a hagyományos technikai eszközök /zárok, lakatok, rácsok/ és a korszerű technika /lemez- páncélszekrény, riasztókészülék/ hiánya. Elősegítő körülmény még a motorizáció növekedése, a gépkocsival történő gyors helyzetváltoztatás és szállítás lehetősége, az urbanizáció fokozódása, ezzel kapcsolatban a társadalmi kontroll csökkenése, s a felelősségrevonás alóli kibuvás nagyobb valószínűsége.

A szubjektív okok között sorolható fel az állampolgári fegyelem, ezen belül a munkafegyelem tartós romlása, az alkoholizmus folyamatos növekedése, a korrupciós jelenségek terjedése, a munka nélküli jövedelemszerzés, harácsolás, gyors meggazdagodásra törekvés, anyagi haszonszerzés, a munka nélküli, vagy a teljesítményekkel nem arányos jövedelem miatt kialakult feszültségek, hanyagság, figyelmetlenség, óvatosság hiánya, közömbösség, nem megfelelő tulajdonosi szemlélet, büntetett előélet, a vezetők részéről mutatkozó elnéző magatartás, esetenként részvételük a bűncselekmények elkövetésében.

A megjelölt okokkal, körülményekkel sűrűn lehet találkozni várpalotai viszonylatban. A társadalmi tulajdon körében gondot okoz a nagyobb vállalatoknál dolgozó idegen vállalatok, alvállalkozók jelenléte, - Péti Nitrogénművek - sok esetben büntetett előéletű vagy bűnözésre hajlamos személyek foglalkoztatása, - Városgazdálkodási Vállalat, Vegyesipari Szövetkezet.

Több vállalatnál nem megoldott az éjjeliőri szolgálat, kevésbé hatékony a portai ellenőrzés. A munkaterület nincs biztonságosan körbe kerítve, a helyiségek nyitva maradnak, vagy azok bezárása esetén a kulcsokat bárki által hozzáférhető helyen tartják. A munkaeszközöket általában nem a használó személye szerint tartják nyilván, azok "eltűnését" nem követi anyagi felelősségrevonás.

A személyek javainál jellemző az egyre nagyobb értékű anyagi javak felhalmozódása a magánlakásokban, s ezzel ellentétesen sokszor a legelemibb biztonsági körülmények hiánya. Az ajtókat általában a szokásos, hagyományos zárrakkal biztosítják, ritkán lehet találkozni a nagyobb védelmet nyújtó biztonsági zárrakkal s még kevésbé riasztókészülékkel. Az ajtók, ablakok sok esetben nyitva maradnak, bezárásuk esetén a kulcsokat könnyen észrevehető helyre teszik. A gépkocsikban a beépített műszaki cikkek kivül - rádió-magnó - nagyobb értékeket, pénzüsszegeket tartanak, s számos esetben nyitott kocsikból történt lopás. Emelkedik az öltözői és a szórakozó helyeken elkövetett lopások száma, s különféle értéktárgyak, készpénz és ruhaféleségek vonatkozásában.

A felsorolt okok sokrétűsége egyben jelzi, hogy a bűnözés visszaszorítása, megelőzése elsősorban az említett körbe tartozó negatív társadalmi, gazdasági tényezők csökkentésétől várható. A bűnözés elleni harc azonban nem csupán a bűnüldözéssel hivatásszerűen foglalkozó szervek feladata. A hangsúly változatlanul az állami, társadalmi, gazdasági szervek és a lakosság koordinált fellépésén van. Ehhez erősíteni kell az együtt gondolkodó és cselekvő szervek, intézmények felelősségét, az állampolgárok aktív közreműködését.

Magas szintű jogszabályok - párt és kormányhatározatok, miniszeri utasítások - rögzítik a fokozott vagyonvédelem érvényesítését. Ennek ellenére azonban a vagyonvédelem nem megfelelő. Egyre nagyobb mértékben emelkedik a vagyon elleni bűncselekmények száma és az okozott kár, éppen a vagyonvédelmi hiányszágok miatt. Nem érvényesül az a fontos szabály, hogy az anyagi javak biztonságos őrzése, kezelése elsősorban a tulajdonos feladata. A "jó gazda gondosságával" történő vagyonvédelem háttérbe szorul, a gazdálkodó szervek és a magánszemélyek ebből eredő kötelelességeket áthárítják a bűnüldöző szervekre.

A társadalmi tulajdon elleni bűncselekmények intenzívebb megelőzése érdekében hatékonyabbá kell tenni az ágazati és felügyeleti ellenőrzést, de a gazdálkodó szervezeteknek is növelni kell felelősségérzetüket. Fel kell figyelni a gazdálkodás azon

területeire, ahol a károkozás veszélye fenyeget, s erősíteni kell ekörben a belső ellenőrzést, a biztonságtechnika hatékonyabb alkalmazását.

Nagyobb figyelmet kell fordítani az új gazdálkodási formákra, különösen ott, ahol a társadalmi vagyon fosztogatásának veszélye fokozottan fennáll.

Fokozni kell a vagyonvédelmi, jelző-riasztó berendezések alkalmazását. A rendőrkapitányságon 30 vonalas elektronikus vagyonvédelmi rendszer telepítésére került sor. Az ehhez történő csatlakozási igényt mindössze 3 szerv jelentette be. Indokolt lenne, ha a jövőben egyre többen élnének ezzel a lehetőséggel. A vele kapcsolatos ügyintézés a Megyei Rendőrfőkapitányságon történik, de a rendőrkapitányság készséggel megadja az ehhez szükséges információkat.

Javítani kell a zárás- és őrzésbiztonságot a hagyományos eszközökkel is.

Szigorítani kell a portai ellenőrzést. Általános tapasztalat, hogy a személy- és áruforgalom nagyobb része ellenőrzés nélkül bonyolódik a portán keresztül.

Több helyen meg kell oldani és hatékonyabbá kell tenni az éjjeli őri szolgálatot.

Változtatni kell a bizonylati fegyelem lazaságán, célszerű lenne a munkaeszközöket, anyagokat, szerszámokat névreszólóan kiadni anyagi és erkölcsi felelősség terhe mellett.

A rendészetnek jobban oda kell figyelni a vállalatot károsító bűncselekményekre, s hatékonyabb intézkedéseket hozni azok megelőzésére, felderítésére.

Hasznos lenne, ha a vagyonvédelemmel foglalkozó vállalati értekezletekre, különösen a társadalmi tulajdonvédelmi bizottság üléseire a rendőrkapitányság meghívást kapna, mint ahogy ez az Alumíniumkohó és a Szénbányák részéről történt.

Hatékonyan szolgálná a megelőzést, ha az állami, társadalmi, gazdasági szervek, s az állampolgárok széles rétegei a rendőrkapitánysággal közösen rendszeresen áttekintnék a vagyon elleni bűnözés helyzetét, elemezve az okokat, körülményeket, s ennek alapján kerülne sor a szükséges intézkedések meghozatalára.

A magánszemélyek részéről sokkal nagyobb gondosság, óvatosság várható el anyagi javaik biztonságban tartása terén, különös tekintettel az egyre növekvő értékű vagyontárgyakra.

Hatékonyan szolgálná a megelőzést, ha az Állami Biztosító a felelősség mértékétől tenné függővé a kár megtérítését, mulasztás esetén csökkentené a kifizetett összeget. Ezzel nagymértékben erősíteni lehetne a sértettek kármegelőzési illetve kár enyhítési kötelezettségét.

A rendőrkapitányság eddig is kiemelt feladatnak tekintette a vagyonvédelmet, s a jövőben fokozzuk ezirányú tevékenységünket.

Aktivabb propagandát fejtünk ki, jobban kihasználva a különböző fórumok és a sajtó, - ezen belül is az üzemi lapok - nyújtotta lehetőségeket.

Fokozzuk a vállalati rendészettel közösen tartott üzemellenőrzéseket, s a vásárlókat megkárosító tevékenység visszaszorítása érdekében gyakrabban ellenőrizzük a kereskedelmi, vendéglátó egységeket.

A napi szolgálat és a razziák során intenzívebbé tesszük igazoltató, szűrő tevékenységünket, a személy- és áruszállítás vonatkozásában egyaránt, különösen az éjszakai órákban.

Gondoskodunk a büntetett előéletű, potenciálisan veszélyes személyek életvitelének hatékonyabb ellenőrzéséről.

Vagyonvédelmi munkánkban nagymértékben támaszkodunk a társadalmi segítőkre, az önkéntes rendőrökre, a társfegyveres erőkre, testületekre, de a lakosság széles rétegeire egyaránt.

Az ellenőrzések során észlelt hiányosságokról továbbra is figyelmeztető levélben tájékoztatjuk az illetékeseket.

Bűnügyekben a bűncselekményt kiváltó okokról, elősegítő körülményekről szignalizációt küldünk az adott szerv vezetőjének, illetve magánszemélyeknek.

A figyelmeztető levelekkel és szignalizációkkal kapcsolatos ügyintézés sok kívánni valót hagy maga után. A válaszadás sokszor késik, vagy nem is kerül rá sor. Nem mindig történik meg a feltárt hiányosságok megszüntetésére irányuló intézkedés. A jövőben e téren következetesebben kell eljárni, szükség esetén pedig - a figyelmeztető felhíváson túl - kezdeményezni kell a mulasztó személy felelősségre vonását. Példamutató a Szénbányák szignalizációval kapcsolatos tevékenysége.

A felderítés feladatai tulnyomórészt azonosak a megelőzési tennivalókkal, azzal a különbséggel, hogy azokat egy már megtörtént bűncselekmény és elkövetőjének felderítésére kell foganatosítani.

Alapvető jogpolitikai érdek fűződik ahhoz, hogy minden bűncselekmény és elkövető felderítésére sor kerüljön. Ténylegesen azonban ez nem valósul meg. Különösen nagyfokú rejtett bűnözéssel kell számolni a vagyon elleni jogsértések tekintetében. A látencia mértékére nincsenek biztos adatok.

Fontos büntető eljárási alapelv, hogy a hatóságok a tudomásukra jutott bűncselekmények esetén hivatalból kötelesek az eljárást lefolytatni. Mindez akkor valósul meg maradéktalanul, ha a hivatalos szervek és a magánszemélyek haladéktalanul megteszik a feljelentést bűncselekmény észlelése esetén, különös tekintettel a vagyon elleni jogsértések körében. Ugyanilyen lényeges, hogy az elkövetők kilétére vonatkozó információkat minél szélesebb körben hozzák a rendőrség tudomására.

A vagyonvédelmi tevékenység terén a rendőrkapitányság kapcsolata jó az állami, társadalmi, gazdasági szervekkel, s a lakossággal, a jövőben azonban együttműködésünket még magasabb színvonalra kell emelni.

Megköszönöm valamennyi hivatalos szerv, külön a Városi Tanács, valamint a magánszemélyek segítségét, kérem, hogy a jövőben is támogassák vagyonvédelmi tevékenységünket.

Várpalota, 1988. február 29.

Dr. Balogh Izre r. szds.
Kapitányságvezető

Az ismertté vált bűncselekmények alakulása a megyében
és a rendőrkapitányság területén

Megnevezés	1983. év	1984. év	1985. év	1986. év	1987. év
<u>Összesen:</u>					
Megye	4819	5143	4791	5975	6198
Város	409	597	584	754	750
<u>Állam elleni</u>					
Megye	-	1	-	3	5
Város	-	-	-	-	1
<u>Személy ell.</u>					
Megye	346	340	392	425	375
Város	25	47	45	62	59
<u>Közlekedés ell.</u>					
Megye	785	769	747	847	771
Város	85	64	71	101	73
<u>Házasság ell.</u>					
Megye	236	340	332	374	426
Város	23	58	24	84	59
<u>Államig. ell.</u>					
Megye	102	123	99	110	115
Város	16	18	5	6	3
<u>Közrend ell.</u>					
Megye	631	869	434	757	645
Város	28	48	51	91	66
<u>Gazdaság ell.</u>					
Megye	67	64	85	122	133
Város	4	3	-	7	15
<u>Társ. tul. ell.</u>					
Megye	916	852	807	1032	1095
Város	95	139	141	172	158
<u>Szem. tul. ell.</u>					
Megye	1736	1785	1895	2305	2633
Város	133	220	247	229	316
<u>Erőszakos, Garázda</u>					
Megye	513	522	553	636	559
Város	29	55	65	88	80

A vagyon elleni bűncselekmények alakulása a megyében és a
rendőrkapitányság területén

Megnevezés	1983.év	1984.év	1985.év	1986.év	1987.év
<u>Összesen:</u>					
Megye	4819	5143	4791	5975	6198
Város	409	597	584	754	750
<u>Vagyon elleni</u>					
Megye	2652	2637	2702	3337	3728
Város	228	359	388	407	474
<u>Összes %-a</u>					
Megye	55,0	51,3	56,4	55,8	60,1
Város	55,7	60,1	66,4	53,2	63,2
<u>Társ. tul. ell.</u>					
Megye	916	852	807	1032	1095
Város	95	139	141	172	158
<u>Összes %-a</u>					
Megye	19,0	16,6	16,8	17,3	17,7
Város	23,2	23,3	24,1	22,8	21,1
<u>Vagyon ell. %-a</u>					
Megye	34,5	32,3	29,9	30,9	29,4
Város	41,7	38,7	36,3	42,9	33,3
<u>Szem. tul. ell.</u>					
Megye	1736	1785	1895	2305	2633
Város	133	220	247	229	316
<u>Összes %-a</u>					
Megye	36,0	34,7	39,6	38,6	42,5
Város	32,5	36,9	42,3	30,4	42,1
<u>Vagyon ell. %-a</u>					
Megye	65,5	67,7	70,1	69,1	70,6
Város	58,3	61,3	63,7	57,1	66,7
<u>Társ. tul.</u>					
Váralota város	x	116	107	123	x
Városkörnyék	x	23	34	49	x
<u>Szem. tul.</u>					
Váralota város	x	185	193	170	x
Városkörnyék	x	35	54	59	x

x. 1983 és 1987. évekre adatok nem állnak rendelkezésre!